

***Statenstuk* 2009-364**

Voortgang Kennis Werk

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 21 januari 2009
- provinciale staten op 4 februari 2009
- fatale beslisdatum: 4 februari 2009

Behandeld door de heer O.F.H.C. Heukers, telefoonnummer (0592) 36 56 81,
e-mail f.heukers@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer J.H. Bats

Inleiding

In het voorjaar hebt u ingestemd met de nota Kennis Werkt. Tegelijkertijd hebt u € 6,5 miljoen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten vrijgemaakt voor de cofinanciering van projecten uit de programma's Koers Noord, Operationeel Programma EFRO en Operationeel Programma Interreg. Bij de Voorjaarsnota 2008 is daar nog eens € 3 miljoen aan toegevoegd. Deze bedragen zijn toegevoegd aan de reserve Versterking Economische Structuur (VES). In deze brief informeren wij u over de projecten die wij in 2008 uit de reserve VES hebben gefinancierd. Daarna blikken we vooruit naar de periode 2009-2011, inclusief de benodigde middelen voor die periode.

Procedure

In de vergadering van 19 maart jl. hebben wij toegezegd u te informeren over besluiten die wij nemen ten aanzien van het toekennen van een bijdrage uit de reserve Versterking Economische Structuur (VES) aan projecten. Daarbij is de procedure afgesproken dat iedere keer dat wij daarover besluiten, u hierover per brief zult worden geïnformeerd. Deze brief bevat informatie over de hoogte van de verleende bijdrage, het resterende bedrag in de reserve Versterking Economische Structuur en over de aard van het project. Mocht u het desbetreffende GS-besluit met ons willen bespreken, dan kunt u dit kenbaar maken. Deze procedure, die de afgelopen tijd is gevolgd, is echter pas in het voorjaar van kracht geworden. Voor zover u nog niet separaat bent geïnformeerd over bijdragen uit de reserve VES, gebeurt dat in deze brief alsnog.

Projecten

Hierna wordt een overzicht gegeven van bijdragen die in 2008 vanuit de reserve VES zijn gegeven aan diverse projecten. Niet al deze projecten zijn ook voorgedragen voor subsidie vanuit de noordelijke programma's. De reserve VES wordt (in ieder geval voor zover het de jaarlijkse basisvoeding van € 385.712,- betreft) breder ingezet voor de stimulering van de Drentse economie. Soms betekent dat alleen subsidie vanuit de provincie zonder subsidie van SNN.

Vanuit de noordelijke programma's is de insteek ook niet een-op-een dezelfde. Koers Noord, het programma dat samen met het ministerie van Economische Zaken wordt uitgevoerd, richt zich heel sterk op de pieken in het Noorden: Energy Valley, Wetsus en Sensor Universe. Dit programma komt overigens, met name door het zware ambtelijke voortraject vanuit EZ, maar moeizaam op gang.

Het OP EFRO wordt gefinancierd vanuit Brussel. Ook dit programma richt zich met name op de sterktes van de noordelijke economie, maar is toch breder dan Koers Noord. Zo is er bijvoorbeeld ook ruimte voor versterking van stedelijke economie (in de kernzones), plattelandseconomie en toerisme. De uitvoering van het OP EFRO verloopt tot nu toe zeer voorspoedig. Dat laatste geldt ook voor het OP Interreg. Hier staat vooral de samenwerking met buitenlandse partners voorop. Dit kan leiden tot verrassende projecten als EDR jeugdorkest. Talentvolle jongeren uit Nedersachsen en de drie noordelijke Nederlandse provincies worden gerecruiteerd vanuit muziekscholen en overige instellingen en krijgen gedurende een korte periode lessen en workshops en wordt er toegewerkt naar een concertserie in Duitsland en Nederland. Het project duurt vier jaar.

Innovatief Actieprogramma Drenthe (IAD)

Op 1 april hebben wij het Innovatief Actieprogramma Drenthe 2008-2010 (IAD) vastgesteld. Dit IAD is opgezet om ondernemers te stimuleren vernieuwende activiteiten te ontwikkelen. Innovatie is noodzakelijk om de concurrentiepositie van Drenthe te versterken en daarmee de economische groei te bevorderen.

Het IAD is mede vormgegeven door de externe: de Kamer van Koophandel, Syntens, de ondernemersorganisaties MKB en VNO/NCW, de NOM, het Alfa College, Drenthe College, het Hanze Institute of Technology, Stenden Hogeschool, het Technologiecentrum Noord-Nederland en de Recron.

Voor de uitvoering van het IAD is € 3.000.000,- cofinanciering uit de reserve Versterking economische structuur beschikbaar gesteld. Vanuit OP-EFRO is hiernaast ook € 3.000.000,- beschikbaar gesteld voor het IAD. In beginsel worden vijf tenders uitgeschreven in de periode 2008-2010. De eerste tender is geopend op 29 mei 2008 door middel van een druk bezochte kick-off in het Cicero-gebouw in Assen.

De Kamer van Koophandel is verantwoordelijk voor de promotie van het IAD. Op 11 september 2008 is er een informatiemarkt georganiseerd bij de Kennis Campus in Emmen. Ruim 200 ondernemers zijn hierop afgekomen! Vervolgens zijn er vele aanvragen binnengekomen die gezamenlijk begeleid zijn door medewerkers van de provincie en van de bij het IAD betrokken organisaties.

Er is een kleine 60 aanvragen ingediend voor de eerste tender (gevraagde subsidie is ruim € 5 miljoen, beschikbaar is €1,1 miljoen), waarvan 31 oktober 2008 de sluitingsdatum was. De aanvragen worden beoordeeld door de Provinciale Beoordelingscommissie (PBc), die bestaat uit externe onafhankelijke deskundigen. De PBc adviseert ons over de aanvragen. Op 18 december 2008 is de prijsuitreiking. Dan wordt bekendgemaakt welke projecten subsidie krijgen.

Plopsaland Coevorden

De gemeente Coevorden heeft in januari 2008 een incidentele prestatiesubsidie gekregen van € 400.000,-. Door de aanpassing van infrastructuur wordt het nog te vestigen attractiepark Plopsa Indoor in Coevorden hoogwaardig en ruimtelijk ingepast. Het attractiepark vormt als slechtweeraaccommodatie een aanvulling op het bestaande toeristisch aanbod in Drenthe. De bijdrage van de provincie is voor € 300.000,- gefinancierd vanuit de reserve VES en verder vanuit de reserve Stimulering vitaal platteland. Gezamenlijk is er door gemeente en provincie voor gezorgd dat de te volgen procedures op een zorgvuldige en adequate wijze zijn doorlopen en verder zijn in een relatief kort tijdsbestek infrastructurele werken uitgevoerd die van belang zijn om bezoekers straks op een goede manier naar deze attractie te krijgen. Het ging hierbij om onder meer het gedeeltelijk verleggen van de Reindersdijk en de aanleg van beplanting en andere voorzieningen om het nieuwe attractiepark op een hoogwaardige manier ruimtelijk in te passen.

Sensor Universe

Het programma Sensor Universe 2008-2013 kan sinds deze zomer rekenen op een forse subsidiebijdrage uit het programma Koers Noord om invulling te geven aan nog forsere ambities om sensortechnologie voor Noord-Nederland verder op de kaart te zetten. De provincie Drenthe is belangrijke cofinancier (een bijdrage uit de reserve VES van € 1.326.520,-) en partner in dat geheel. Binnen de kaders van dat programma ontwikkelt stichting Sensor Universe tal van activiteiten, variërend van hoogwaardig lobbywerk, strategische projectontwikkeling, tot het organiseren van netwerkbijeenkomsten en het stimuleren van regionale activiteiten etc. Belangrijke (zichtbare) resultaten van die inspanningen in de afgelopen maanden zijn de volgende.

- De opening van het Hanze Institute for Technology, opleiding voor Sensortechnologie. In datzelfde gebouw is sinds vorige maand ook Sensor Universe zelf gevestigd.
- Er ligt een zeer interessant voorstel om een Innovation Centre for Applied Sensors and Sensor Systems te realiseren, dat een brugfunctie tussen topwetenschappelijk onderzoek en toegepast onderzoek en business vormt.
- Lobbywerkzaamheden rond het SKA (Square Kilometer Array) en mogelijkheid om de "Controlroom" daarvoor hier in de regio te krijgen.
- Het exclusieve werkbezoek van staatssecretaris Heemskerk aan Sensor Universe in oktober waarin hij werd bijgepraat over de ontwikkelingen rond sensortechnologie en de kracht van Noord-Nederland op dat terrein.

In totaal liggen momenteel onder leiding van het programmabureau zeven projectinitiatieven voor met een investeringsvolume van ruim dertig miljoen euro.

Subsidieregeling Toerisme *Natuurlijk! Drenthe* 2008-2010

In juni 2008 hebben uw staten € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de Subsidieregeling toerisme *Natuurlijk! Drenthe* 2008-2010. Aanvullend op de Drentse middelen is door SNN € 3 miljoen uit het Operationeel Programma EFRO toegekend.

De verwachting, op basis van ervaringen met de KITS-regelng, is dat er circa 150 aanvragen in de periode 2008-2010 gehonoreerd kunnen worden. Met een totaalbudget van € 7,5 miljoen is dan de verwachting dat er in totaal door de sector € 37,5 miljoen geïnvesteerd wordt.

Het is een laagdrempelige regeling voor de toeristische sector en vloeit voort uit het project *Natuurlijke Recreatie* van de Recron en Milieufederatie Drenthe. De regeling maakt enerzijds expertise op het gebied van natuur, landschap en architectuur makkelijker toegankelijk, maar stimuleert ook strategische investeringen op het gebied van (economische) kwaliteitsverbetering, innovatie, natuur- en landschapsontwikkeling, landschappelijke inpassing, architectuur en duurzaamheid (kwaliteitsverbeteringsproject).

De regeling is op 11 oktober 2008 opengesteld en wordt uitgevoerd door de uitvoeringsorganisatie van het SNN.

Innovative Foresight Planning

In maart 2008 hebben wij ingestemd met een bijdrage van € 84.000,-- (waarvan een deel in uren) aan het Interreg 4B-project *Innovative Foresight Planning for business development*. In dit project werken zestien partners uit de North Sea Region samen om op een vernieuwende manier de toekomst te verkennen van kansrijke bedrijvigheid in 6 regio's uit dit gebied: Rogaland County (Noorwegen), Agder Region (Noorwegen), Region Central Denmark (Denemarken), Northern Netherlands (Nederland), Hamburg en omgeving (Duitsland) en Schotland-Aberdeen (UK). Het doel is het creëren van gezamenlijke kennisbasis over de toekomstmogelijkheden van bedrijvigheid in 4 aangewezen clusters: Food, Advanced Technology, Energy en Financial Services. Het project is in juni 2008 (na Europese goedkeuring) van start gegaan en zal duren tot eind 2011; het budget bedraagt ruim € 2,5 miljoen. Het partnership van Noord-Nederland bestaat uit de drie noordelijke provincies (Groningen, Friesland en Drenthe), de NOM en de Kamer van Koophandel.

Reserve Versterking Economische Structuur

Per 1 januari 2008 was de stand van de reserve VES een kleine € 2,5 miljoen. Naast de reguliere storting van € 385.712,-- is daar in 2008 als gesteld nog € 9,5 miljoen aan toegevoegd vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten. Met de bijdragen aan de hiervoor genoemde projecten is nagenoeg de gehele extra bijdrage van 2008 toegekend aan projecten. De betalingen aan deze projecten vinden plaats tussen 2008 en 2011. Van het restant in de reserve VES is € 1,4 miljoen gereserveerd voor het project *Sensor City*. Over dit project is 10 december jl. een presentatie gegeven voorafgaand aan de vergadering van de Statencommissie BFE. Definitieve besluitvorming over de provinciale bijdrage aan dit project door ons vindt plaats begin 2009. Hierover zult u daarna zoals gebruikelijk worden geïnformeerd.

In de pijplijn zitten nog verschillende projecten waarover wij de komende maanden nog moeten besluiten. Dat betekent dat de reserve VES in het eerste kwartaal van 2009 uitgeput zal zijn. Dat wil zeggen dat de middelen uit de reserve zijn beschikbaar aan projecten (verplichtingen). De onderliggende kasstroom kan over een langere periode zijn uitgesmeerd.

In de periode 2009 is naar verwachting in totaal nog minimaal € 6 miljoen benodigd. Een deel hiervan kan worden opgevangen door een geormeerde ontvangst van SNN.

Gedurende de looptijd van het EPD D2 Noord-Nederland 2000-2006 is er namelijk een positief rentesaldo ontstaan voor het EPD per eind 2008 van € 6,5 miljoen. Tot op heden zijn deze baten steeds bijgeschreven bij de Algemene reserve van het SNN. Met het oog op het afsluiten van het programma 2000-2006 is het SNN gebleken dat in de afsluitingsverordening van de commissie staat opgenomen dat deze rentebaten dienen te worden aangewend voor het einde van de programmaperiode i.c. 31 december 2008. Voor een deel van het opgebouwde rentesaldo zal dit gebeuren door het toe te kennen aan reeds gecommitteerde provinciale projecten. De hierdoor vrijgespeelde provinciale middelen dienen vervolgens weer te worden ingezet voor cofinanciering van nieuwe projecten. Voor alle drie de provincies gaat het daarbij om een bedrag van € 1,4 miljoen. Voor Drenthe zal dit bedrag worden gestort in de reserve VES.

Het restant van de benodigde cofinanciering voor 2009 moet vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten naar de reserve Versterking Economische Structuur worden overgeheveld. Wij verzoeken u ermee in te stemmen dat € 4,6 miljoen voor 2009 wordt overgeheveld naar de reserve VES en wordt opgenomen in de begroting.

Het is onze ambitie om de Drentse economie blijvend te versterken, met name door sterk in te zetten op de kenniseconomie. Daartoe willen wij een flink deel van de budgetten van de noordelijke programma's laten landen in Drenthe. Daarvoor is Drentse cofinanciering onontbeerlijk. Samen met u willen wij daar meerjarig invulling aan geven.

Advies

1. Kennisnemen van de voortgang van Kennis Werkt.
2. De door SNN vanuit de algemene reserve van SNN aan de provincie overgemaakte € 1,4 miljoen toevoegen aan de reserve VES.
3. € 4,6 miljoen overhevelen vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten naar de reserve VES.

Beoogd effect

Wij beogen met de € 6 miljoen cofinanciering voor 2009 ten minste € 24 miljoen aan uitgelokte investeringen te realiseren. Concreet zal daarnaast het project Sensor City moeten zijn opgestart en moet het cluster Sensor Universe zijn uitgebreid met (de start van) een wetenschappelijk instituut. Naast deze projecten zullen ten minste 6 andere projecten moeten worden doorgeleid naar SNN voor subsidie uit Koers Noord of OP EFRO.

Hierna is het beoogd effect weergegeven zoals dat was opgenomen in de nota Kennis Werkt van maart 2008.

De SNN-programma's hebben hun eigen indicatoren en streefwaarden. De doelstellingen voor Noord-Nederland in het OP EFRO voor eind 2015 zijn:

- een procentuele groei van het BRP boven het Nederlands gemiddelde
- een procentuele groei van de werkgelegenheid boven het Nederlands gemiddelde
- een afname van het werkloosheidsverschil met het Nederlands gemiddelde
- een toename van het procentuele aandeel van R&D-uitgaven in de nationale uitgaven
- een afname van het verschil in participatiegraad met het Nederlands gemiddelde

- een afname van het verschil in opleidingsniveau met het Nederlands gemiddelde
- een procentuele groei van de investeringen boven het Nederlands gemiddelde

Kennis Werkt heeft feitelijk dezelfde doelstellingen op het niveau van Drenthe. In navolgende tabel zijn nulwaarden opgenomen voor deze indicatoren.

Indicatoren

Indicator	Definitie	Bron	Nulwaarde
Bruto Regionaal Product (BRP) (exclusief delfstofwinning)	% ontwikkeling BRP (exclusief delfstoffenwinning)	CBS	Dr: € 9,7 miljard NL: € 438,3 miljard (2005)
Werkgelegenheid (banen >= 12 uur)	% ontwikkeling werkgelegenheid	PWR, LISA	Dr: 174.610 NL: 6.646.293 (2007)
Werkloosheid (Niet-werkende werkzoekenden)	% aandeel werklozen in beroepsbevolking	CWI	Dr: 8,1% NL: 6,7% (2007)
Totale uitgaven R&D	% aandeel in nationale uitgaven R&D	CBS	Dr: 1,5% (2003)
Participatiegraad (netto)	% aandeel werkenden in potentiële beroepsbevolking (15-65 jaar)	CBS	Dr: 63,4% NL: 64,5% (2006)
Opleidingsniveau	% van de beroepsbevolking met hbo/wo opleidingsniveau	CBS	Dr: 27,6% NL: 31,1% (2006)
Investeringsvolume	% ontwikkeling investeringen vaste activa	CBS	NN: € 2,1 miljard (N.B: er zijn geen cijfers beschikbaar voor Drenthe) NL: € 32,8 miljard (2005)

Verklaringen: Dr: Drenthe
NL: Nederland

NN: Noord-Nederland
(2005) = jaartal nulwaarde

Naast deze contextindicatoren worden er in de SNN-programma's resultaatindicatoren op projectniveau bijgehouden. Het gaat hier om onder meer aantallen projecten, gecreëerde arbeidsplaatsen, uitgelokte investeringen en hectares gemoderniseerd bedrijventerrein. Een volledig overzicht van deze indicatoren kan worden gevonden in het Operationeel Programma Noord-Nederland 2007-2013 (pagina 60).

Argumenten

1. *Het uitvoeringsprogramma Kennis werkt draagt bij aan de versterking van de economische structuur in Drenthe.*
2. *De gevraagde middelen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten zijn nodig als cofinanciering van de projecten die in het kader van het uitvoeringsprogramma zullen worden uitgevoerd.*
Het Stimuleringsfonds is met name opgericht voor de financiering van dit type activiteiten. Waar mogelijk worden projecten medegefinancierd uit de noordelijke programma's Koers Noord (EZ-middelen) en OP EFRO en Interreg (Europese Middelen). In die gevallen is de provinciale bijdrage een cofinanciering van deze middelen.

Uitvoering

Tijdsplanning

2009-2011.

Financiën

Totale kosten *	minimaal € 24 miljoen (multiplier van 4)
Inkomsten van derden *	minimaal € 19,4 miljoen
Lasten voor de provincie	€ 4,6 miljoen voor 2008

* Deze posten lopen (behalve de € 1,4 miljoen van SNN) niet via de provinciale begroting.

Voor de hele periode tot en met 2013 zal naar schatting in totaal minimaal € 40 miljoen aan cofinanciering benodigd zijn. Naar schatting zal hiervan ten minste € 30 miljoen uit het Stimuleringsfonds moeten komen. Een (groot) deel hiervan valt overigens buiten deze collegeperiode. Een bedrag van € 9,5 miljoen is in 2008 reeds overgeheveld vanuit het Stimuleringsfonds.

Monitoring en evaluatie

De voortgang van Kennis Werkt en de resultaten worden jaarlijks aan uw staten voorgelegd. Dit gebeurt in ieder geval via de reguliere planning en control-cyclus, zijnde de twee bestuursrapportages en het jaarverslag.

Extern betrokkenen

SNN, marktpartijen, mede-overheden, intermediaire partijen, ministerie van EZ.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Geen.

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 18 december 2008
Kenmerk: 51/5.3/2008015050

Gedeputeerde staten van Drenthe,

mevrouw A. Haarsma, voorzitter
mevrouw J.M. Imhof, secretaris

jk/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 18 december 2008, kenmerk 51/5.3/2008015050;

BESLUITEN:

- I. kennis te nemen van de voortgang van Kennis Werkt;
- II. de door SNN vanuit de algemene reserve van SNN aan de provincie overgemaakte € 1,4 miljoen toe te voegen aan de reserve VES;
- III. € 4,6 miljoen over te hevelen vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten naar de reserve VES.

Assen, 4 februari 2009

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jk/coll.